

**UCHWAŁA Nr XLV/38/2010
Rady Gminy Krzyżanowice**

z dnia 26 sierpnia 2010 roku

**w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Tworków
przedłożonego przez Zebranie Wiejskie Sołectwa Tworków**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 08 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.), §10 ust 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 38, poz. 220 z późn. zm.) i w związku z Uchwałą Zebrania Wiejskiego Sołectwa Tworków Nr 1/2010 z dnia 11 sierpnia 2010 r. w sprawie przyjęcia Planu Odnowy Miejscowości Tworków

**Rada Gminy Krzyżanowice
uchwala, co następuje:**

§ 1

Zatwierdzić przedłożony przez Zebranie Wiejskie sołectwa Tworków Plan Odnowy Miejscowości Tworków, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Krzyżanowice.

§ 3

Traci moc uchwała Nr XXVIII/46/2005 Rady Gminy Krzyżanowice z dnia 30 czerwca 2005 r. w sprawie zatwierdzenia „Planu rozwoju miejscowości” przedłożonego przez Zebranie Wiejskie Sołectwa Tworków.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

Plan Odnowy Miejscowości jest jednym z załączników wymaganych przy wniosku aplikacyjnym o przyznanie dofinansowania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013. Przyjęcie go przez Zebranie Wiejskie, a także dokonanie w nim zmian, wymaga każdorazowo zatwierdzenia tego dokumentu przez Radę Gminy.

Obowiązujący dotychczas PRM Tworków został zaktualizowany przez Zebranie Wiejskie Sołectwa Tworków – w celu dostosowania go do obowiązujących przepisów rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi – co w dalszej kolejności wymaga zatwierdzenia go przez Radę Gminy Krzyżanowice.

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2007-2013

Śląskie.
Pozytywna energia

Załącznik
do uchwały nr XLV/38/2010
Rady Gminy Krzyżanowice
z dnia 26 sierpnia 2010 roku

TWORKÓW

(GMINA KRZYŻANOWICE)

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE	3
2.	CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI TWORKÓW	4
3.	INWENTARYZACJA ZASOBÓW SŁUŻĄCYCH ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI	6
4.	OCENA MOCNYCH I SŁABYCH STRON MIEJSCOWOŚCI ORAZ SZANSE I ZAGROŻENIA	19
5.	WIZJA ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI – GŁÓWNE KIERUNKI PRZEMIAN	24
6.	OPIS PLANOWANYCH ZADAŃ INWESTYCYJNYCH I PRZEDSIĘWZIĘĆ AKTYWIZUJĄCYCH SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ W OKRESIE CO NAJMNIEJ 7 LAT OD DNIA PRZYJĘCIA PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI, W KOLEJNOŚCI WYNIKAJĄCEJ Z PRZYJĘTYCH PRIORYTETÓW ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI Z PODANIEM SZACUNKOWYCH KOSZTÓW ICH REALIZACJI.....	25
7.	SYSTEM WDRAŻANIA PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI.....	29
8.	OPIS I CHARAKTERYSTYKA OBSZARU O SZCZEGÓLNYM ZNACZENIU DLA ZASPOKOJENIA POTRZEB MIESZKAŃCÓW, SPRZYJAJĄCY NAWIĄZYWANIU KONTAKTÓW SPOŁECZNYCH, ZE WZGLĘDU NA JEGO POŁOŻENIE ORAZ CECHY FUNKCJONALNO- PRZESTRZENNE	30
9.	KLUCZOWY PROJEKT W PLANIE ODNOWY MIEJSCOWOŚCI "UDOSTĘPNIENIE WIEŻY I WOZOWNI W RUINACH ZAMKU W TWORKOWIE"	31
10.	WYKORZYSTANE MATERIAŁY.....	32

Plan Odnowy Miejscowości Tworków

1. WPROWADZENIE

Uwarunkowania Planu Odnowy Miejscowości polegają na tym, że ma on zdecentralizowany, lokalny charakter, obejmuje ograniczony teren jednej miejscowości i przygotowywany jest (przy udziale przedstawicieli gminy) z inicjatywy i przez mieszkańców miejscowości.

Specyfika planu polega na tym, że jest on ukierunkowany na zagadnienia cywilizacyjno-kulturowe, koncentruje się na prostych, lokalnych przedsięwzięciach, które prowadzić mają do poprawy standardu i jakości życia mieszkańców. Ma mniej pro-gospodarczy, a bardziej pro-społeczny i pro-kulturowy charakter. I dzięki temu może stanowić doskonałe uzupełnienie strategii rozwoju całej gminy, która zazwyczaj koncentruje się na zagadnieniach infrastrukturalnych i gospodarczych.

Celem planu jest podtrzymanie lub odtworzenie atrakcyjności wsi jako miejsca zamieszkania i zaplanowanie oraz przeprowadzenie tego w sposób dostępny, oczekiwany i popierany oraz wykonalny dla lokalnej społeczności. Jest to szczególnie ważne w dzisiejszej sytuacji, gdy miasta oferują konkurencyjną alternatywę zamieszkania, a rolnictwo traci swą atrakcyjność jako źródło utrzymania, co prowadzi m.in. do migracji młodych ludzi, szczególnie tych lepiej wykształconych ze wsi do miasta.

Idea odnowy wsi wyrasta z przekonania, że odnowiona, doinwestowana i ożywiona kulturowo wieś odzyska swoją atrakcyjność jako miejsce zamieszkania, zapewni swoim mieszkańcom godziwy standard i jakość życia oraz zdoła zatrzymać młodzież na miejscu. Nie jako „mini-miasto”, wysoko zurbanizowana i konkurująca z ośrodkami miejskimi bogactwem oferty, ale właśnie jako „nowa wieś”, nowoczesna, lecz ceniąca i zachowująca swój wiejski charakter i kulturową specyfikę.

Plan Odnowy ma więc charakter „planu małych kroków”, ale w kierunku wielkich celów. Małych kroków, które podejmowane przez mieszkańców przy finansowym i organizacyjnym wsparciu gminy doprowadzić mają do trwałej poprawy miejscowych warunków życia.

Korzyści wynikające z posiadania Planu Odnowy:

1. Plan umożliwia efektywne gospodarowanie zasobami takimi, jak środowisko, ludzie, infrastruktura i środki finansowe.
2. zapisanie tego procesu w formie dokumentu umożliwia stałą ocenę postępów i korygowanie błędów przez wszystkich członków społeczności lokalnej.
3. dokument umożliwia zaangażowanie władz lokalnych oraz mieszkańców w planowanie swojej przyszłości. Uwzględnienie różnych opinii, pomysłów i koncepcji często wymaga konsensusu. Osiągnięty na drodze otwartej dyskusji pozwala na wypracowanie strategii, z którą będzie identyfikowała się społeczność lokalna.
4. tworzenie Planu Odnowy sprzyja realistycznej ocenie mocnych i słabych stron miejscowości a przez to przyjrzenie się możliwościom oraz potencjalnym problemom, które mogą się pojawić w przyszłości. W ten sposób można uniknąć wielu trudności.

Podstawą tworzenia Planu Odnowy jest zdanie sobie sprawy z lokalnych zasobów i potencjałów, zmobilizowanie ich, zainwestowanie w rozwój i stworzenie systemu działań partnerskich tak, aby uzyskać efekt żywiłowego przyrastania inicjatyw i kumulowania się ich skutków.

2. Charakterystyka miejscowości TWORKÓW

Tworków położony jest w południowo-zachodniej części Niziny Śląskiej, w Kotlinie Raciborskiej, na lewym brzegu Odry. Obszar ten, zwyczajowo nazywany ziemią raciborską, leży u wylotu Bramy Morawskiej, która oddziela Sudety od Karpat.

Tworków to największa wieś, spośród wszystkich 10 sołectw gminy Krzyżanowice. Obejmuje swym zasięgiem obszar 1715 hektarów, który zamieszkuje ok. 2700 ludności. Sąsiaduje od północy z Bieńkowicami, od zachodu z Bolesławiem, a od południa z Krzyżanowicami. W kierunku wschodnim, aż po rzekę Odra, rozciągają się pola. Wieś składa się z 5 części:

- Starego Tworkowa – centralna część wokół kościoła parafialnego;
- Hajkowca – terenu rozpościerającego się od stawu „Trzeciok” w kierunku Bieńkowic;
- Hanowca – pól i majątków w kierunku Owsiszcz, gdzie obecnie powstają nowe obszary budownictwa jednorodzinnego;
- Horniaka – kompleksu pól i łąk nad Odrą;
- Nowego Tworkowa – obszar, który stosunkowo niedawno zostały zurbanizowany.

Sołectwo Tworków charakteryzuje się zwartą zabudową. Na jego obszarze znajdują się gleby urodzajne, wykorzystywane pod różnego rodzaju uprawy. Ponadto na obrzeżach istnieją zagajniki leśne (las w Brzezinach i nad Odrą), a także kompleks parkowy wokół ruin zamku, gdzie występują piękne okazy starodrzewia. Klimat Tworkowa jest umiarkowany.

Ślady stałego osadnictwa na terenie Tworkowa pochodzą już z okresu neolitu (młodsza epoka kamienna, 4500-1800 roku p.n.e.) oraz epoki brązu (1800-700 roku p.n.e.). Pierwsze wzmianki o miejscowości pochodzą z 1350 roku, kiedy stała się własnością rodziny Tworkowskich, lecz jej początki sięgają prawdopodobnie już 1258 roku. Wioska należała do rodziny Tworkowskich, aż do XV wieku, kiedy została po raz pierwszy sprzedana Janowi

Plan Odnowy Miejscowości Tworków

Klemie z Ligoty. W następnych wiekach posiadłość często przechodziła z rąk do rąk, między innymi: Wodnikowskich, Wieczów, Gaszynów, Reiswiczów.

Współcześnie Tworków uznawany jest nie tylko za, tzw. „perełkę” ziemi raciborskiej, ale i całego województwa śląskiego, co potwierdzone zostało w przyznaniu tej miejscowości I miejsca w konkursie „Piękna Wieś Województwa Śląskiego 2008 roku”.

Do najistotniejszych i najważniejszych walorów Tworkowa zaliczyć należy:

- piękny barokowy kościół parafialny p.w. Św. Piotra i Pawła, w którym mieszczą się krypty z odrestaurowanymi sarkofagami, pochodzącymi z XVII wieku;
- pątniczy kościółek p.w. Św. Urbana;
- ruiny średniowiecznego zamku wraz z kompleksem parkowym;
- staw rybny „Trzeciok” i znajdującą się w pobliżu aleja spacerowa „Groza”;
- Stację Opieki „Caritas”;
- Ośrodek Zdrowia;
- placówki oświatowe (Zespół Szkół Ogólnokształcących i Przedszkole);
- Gminny Zespół Oświaty, Kultury, Sportu i Turystyki;
- jednostkę Ochotniczej Straży Pożarnej;
- stadion Ludowego Klubu Sportowego i nowo oddany do użytku kompleks „Orlik”;
- siedzibę Stowarzyszenia Społeczno-Kulturalnego Niemców „DFK”;
- siedzibę Związku Wędkarzy;
- siedzibę Hodowców Gołębi Poczтовых;
- inne jednostki użytku publicznego (firmy usługowe i przedsiębiorstwa wielobranżowe, sklepy, restauracje, itp.).

W codziennym życiu sołectwa Tworków bardzo ważną rolę odgrywają też liczne organizacje społeczne oraz stowarzyszenia, takie jak: Rada Parafialna, Rada Sołecka, Koło Gospodyń Wiejskich, OSP Tworków, LKS Tworków, Grupa Charytatywna „Caritas”, Koło Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Koło Pszczelarzy, Koło Wędkarzy, Koło PZHGP i inne.

Reasumując charakterystykę Tworkowa podkreślić należy, że jest to miejscowość wyróżniająca się pod wieloma względami. Zawsze skupiała wokół swoich „bogactw” uwagę i zainteresowanie, pozostałych uczestników lokalnego życia społecznego.

Plan Odnowy Miejscowości Tworków

3. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości

Rodzaj zasobu	Opis zasobu jakim wieś dysponuje	Znaczenie zasobu		
		Małe	Średnie	Duże
PRZYRODNICZY				
walory krajobrazu, rzeźby terenu	teren pagórkowaty około w tym zabudowania i grunty uprawne			+
stan środowiska	dobry stan środowiska; pola, lasy, stawy, łąki, park			+
walory klimatu	specyficzny mikroklimat Bramy Morawskiej – ciepły i wilgotny			+
walory szaty roślinnej	kilkusetletni drzewostan w parku przy zamkowym i na grobli prowadzącej do Bieńkowic		+	
cenne przyrodniczo obszary lub obiekty	park przy zamkowy, staw Trzeciok			+
świat zwierzęcy (ostoje, siedliska)	sarny, bażanty, dzikie kaczki, zające, dziki, lisy, orzeł bielik		+	
wody powierzchniowe (cieki, rzeki, stawy)	zbiorniki wodne powstałe w wyrobiskach po eksploatacji piasków i żwirów, rzeka Odra, zasobniki służące niegdyś do napędzania młyna		+	
wody podziemne	wody podziemne trzeciorzędowego piętra wodonośnego związane są z warstwami piaszczystymi sarmatu występujące wzdłuż doliny Odry, zbiorniki wody pitnej	+		
gleby	przeważnie gleby brunatne i bielicowe wytworzone z utworów pyłowych lessopodobnych, charakteryzują się dobrymi warunkami fizycznymi, dobrą pojemnością wodną, posiadają dobrą zasobność w składniki pokarmowe, odczyn obojętny lub lekko kwaśny, dobra struktura i na ogół znaczna zawartość próchnicy-I, II i IIIa klasy gruntów ornych			+
kopaliny	podławy żwiru i piasku (miąższość 7m); właściwości tutejszych żwirów są bardzo dobre i mało zróżnicowane, są mało nasiąkliwe i odporne na działanie mrozu; zawartość ziarna o średnicy poniżej 2,5 mm (tzw. punkt piaszkowy) wynosi średnio 40 %; w stanie naturalnym żwiry i piaski tworkowskiej doliny Odry mogą być wykorzystywane jako mieszanka piaskowo-żwirowa. Po uszlachetnieniu można z nich otrzymywać pełny asortyment kruszyw budowlanych znajdujących zastosowanie do produkcji betonów wysokich marek			+

Plan Odnowy Miejscowości Tworków

KULTUROWY				
walory architektury	układ wsi wraz z historycznym budownictwem; kapliczki i krzyże przydrożne, zamek, kościół i kaplica pątnicza			+
walory przestrzeni wiejskiej publicznej	zabudowa zwarta; budynki: OSP, DFK, LKS, OPS, Caritas, PZW, szkoła, przedszkole, ośrodek zdrowia,		+	
walory przestrzeni wiejskiej prywatnej	zabudowa frontami budownictwa do ulicy, zadbane i uporządkowane obejścia		+	
zabytki i pamiątki historyczne	kościół parafialny z kryptą i sarkofagami, zamek, kaplica św. Urbana			+
osobliwości kulturowe	tygiel kulturowy – mieszanina kultur czeskich, (morawskich), polskich, śląskich i niemieckich			+
święta, odpusty, pielgrzymki	związane z patronami kościoła – św. Piotra i Pawła oraz z rocznicą poświęcenia budowli, pielgrzymki do kaplicy św. Urbana, obchody święta św. Marcina, żniwne			+
tradycje, obrzędy, gwara	- posługiwanie się gwarą – mieszanką morawskich, śląskich i niemieckich naleciałości językowych - tradycyjne śląskie stroje (noszone i przechowywane przez KGW i osoby starsze) - dożynki (procesja z koroną do kościoła) - stawianie drzewka majowego - mnogość tradycyjnych potraw (wodzionka, moczka, gałeczki na parze, śliszki i inne) - inne tradycje związane z rokiem kościelnym			+
legendy, podania i fakty historyczne	legendy o „Utopcu”, podziemnym przejściu z zamku do pobliskiego lasu, powstanie chłopskie, grozie tworkowskiej, tworkowskich czarownicach, mężczyźni obłożonym kłutwą, kotszurze, ojcowskich przestrobach, dziecku ze spełnionymi życzeniami		+	
przekazy literackie	„Tworków wczoraj i dziś” autorstwa Anny Bindacz		+	
specyficzne nazwy	np. Wydale, Hanowiec, Brzeziny, Padoły, Horniok,		+	
specyficzne potrawy	kołocz śląski, moczka (potrawa wigilijna z piernika i owoców), dynfkraut(z niem. duszona kapusta), śląska rolada mięsna z boczkiem, śliszki i inne		+	
zespoły artystyczne, ludowi twórcy, artyści, malarze, rzeźbiarze	Zespół taneczny Tworkauer Eiche, oraz Uśmiech, architekt dr Jerzy Witeczek- projektant między innymi ośrodka zdrowia, kopuły wieży kościoła		+	
OBIEKTY I TERENY				
działki pod zabudowę mieszkaniową	dostosowane do układu urbanistycznego		+	
działki pod domy letniskowe	brak	+		

Plan Odnowy Miejscowości Tworków

działki pod zakłady usługowe i przemysł	wskazana lokalizacja w centrum wsi i poza wsią		+	
pustostany mieszkaniowe	brak	+		
pustostany poprzemysłowe	magazyny po dawnym PGR	+		
tradycyjne nie użytkowane obiekty gospodarskie	dworzec PKP, kręgielnia i sala taneczna u Scherholza	+		
place, skwery, parki	skwer przy ul. Głównej, plac zabaw przy przedszkolu, park zamkowy		+	
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA				
place publicznych spotkań, festynów	teren przy zamku, plac przy GZOKSiT, boisko sportowe, plac przy DFK		+	
sale spotkań, świetlice	świetlica wiejska, DFK, salka katechetyczna, remiza OSP, Centrum Sportu, Turystyki i Rekreacji		+	
miejsca uprawiania sportu	wyznaczone trasy rowerowe, boisko LKS, boisko szkolne, teren przedszkolny z placem zabaw, sala gimnastyczna, Centrum Sportu, Turystyki i Rekreacji, basen, stawy, stok narciarski		+	
miejsca rekreacji i kluby	pizzeria, tereny rekreacyjne na wyrobiskach pożwirowych			+
ścieżki rowerowe, szlaki turystyczne	wyznaczone, oznakowane i dodatkowo planowane	+		
szkoły	Zespół Szkół Ogólnokształcących (Szkoła Podstawowa, Gimnazjum) przy ul. Zamkowej		+	
przedszkola	Przedszkole publiczne przy ul. Polnej		+	
biblioteki	filia Gminnej Biblioteki Publicznej przy ul. Parkowej		+	
placówki opieki społecznej	Ośrodek Pomocy Społecznej przy ul. Zamkowej		+	
placówki służby zdrowia	Ośrodek Zdrowia przy ul. Parkowej		+	
INFRASTRUKTURA TECHNICZNA				
wodociąg, kanalizacja	cała wieś jest podłączona do wodociągu; gaz ziemny, kanalizacja burzowa		+	
drogi (nawierzchnia, oznakowanie oświetlenie)	95 % utwardzonych, w większości oświetlonych		+	
chodniki, parkingi, przystanki	istniejące chodniki przy głównych ciągach w 50 % do wymiany nawierzchni górnej; 5 oznakowanych przystanków, dworzec PKP, parkingi istnieją przy ważniejszych instytucjach (np. przy szkole, przedszkolu, kościele, Ośrodku Zdrowia, sklepie GS)		+	

Plan Odnowy Miejscowości Tworków

sieć telefoniczna i dostępność internetu	wieś stelefonizowana, Internet dostępny – neostrada TP SA i sieci radiowe	+		
telefon komórkowa	ogólnodostępne, dwa nadajniki niedaleko miejscowości ERA, IDEA	+		
inne	linia kolejowa Racibórz – Chałupki, droga krajowa DK 45		+	
GOSPODARKA, ROLNICTWO				
miejsca pracy (gdzie, ile?)	w lokalnych firmach oraz w zakładach pracy w okolicznych miejscowościach, rolnictwo (do 10%), praca za granicą		+	
znane firmy produkcyjne i zakłady usługowe i ich produkty	Zakład dekarско-ciesielski, stolarnia, ślusarstwo, kowalstwo artystyczne, mechanika samochodowa, zakład usług budowlanych, piekarnia, handel techniką grzewczą.	+		
gastronomia	2 bary z małą i średnią gastronomią	+		
gospodarstwa rolne	kilkanaście, z wysoką kulturą rolną; hodowla trzody chlewnej, hodowla roślinna		+	
uprawy hodowle	kukurydza, pszenica, buraki cukrowe, rzepak,		+	
możliwe do wykorzystania odpady produkcyjne	odpady drzewne, organiczne	+		
ŚRODKI FINANSOWE I POZYSKIWANIE FUNDUSZY				
środki udostępniane przez gminę do dyspozycji sołectwa	„fundusz sołecki” według liczby mieszkańców; dodatkowo – możliwość pozyskania środków w konkursach w ramach realizacji zadań publicznych		+	
środki wypracowywane	pozyskane z imprez masowych organizowanych przed miejscowe instytucje i organizacje społeczne		+	
MIESZKAŃCY (KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI)				
autorytety i znane postacie we wsi	sołtys, radni, szefowie lokalnych organizacji, proboszcz	+		
osoby o specyficznej lub ważnej dla wsi wiedzy i umiejętnościach	osoby z doświadczeniami pedagogicznymi, osoby z doświadczeniami nabytymi podczas pobytów za granicą, osoby z umiejętnościami językowymi osoby młode, studenci ekonomii, pedagogiki, resocjalizacji, budownictwa, germanistyki, anglistyki, socjologii		+	
przedsiębiorcy, sponsorzy	firmy prowadzące działalność produkcyjną i handlową we wsi	+		

Plan Odnowy Miejscowości Tworków

osoby z dostępem do Internetu i umiejętnościami informatycznych	dostęp do Internetu ma znaczna liczba mieszkańców, szczególnie ludzi młodych		+	
związki i stowarzyszenia, organizacje	KGW, OSP, DFK, LKS, PZW, Koło Pszczelarzy, Koło Hodowców Gołębi Poczтовых		+	
kontakty zewnętrzne (np. z mediami)	Gminne Wieści, radio Vanessa, radio 90 FM, Tygodnik Raciborski Nowiny	+		
Współpraca zagraniczna i krajowa	Współpraca partnerska z węgierską gminą Rátka, niemiecką gminą Seeshaupt i czeskimi - Hať, Plíšť, Šilheřovice. Współpraca rozwinięta między niektórymi organizacjami (OSP, LKS, zespołów)		+	
INFORMACJE DOSTĘPNE O WSI				
Publikatory, lokalna prasa	Gminne Wieści, gazetka parafialna, ulotki i foldery UG, artykuły w prasie lokalnej		+	
Książki, przewodniki	Publikacje i wydania o tematyce lokalnej: Tworków wczoraj i dziś Anny Bindacz		+	
Strony www	www.Tworków.pl	+		

Opis najważniejszych obiektów Tworkowa

Zamek

Pałac w Tworkowie, znajdujący się obecnie w stanie ruiny, przez wiele stuleci zachwycał swoją doniosłością. Przechodził on z rąk do rąk, i prawie z każdy nowy właściciel przeżywał przebudowę. Pałac położony jest w północno - wschodniej części wsi na skarpie ponad korytem rzeki Psiny (Cyny). Cały zespół pałacowy usytuowany jest w niedużym, angielskiego typu parku z sadzawką na osi środkowej elewacji północnej skrzydła środkowego.

Budowla pałacowa trójskrzydłowa wznosi się na rzucie zbliżonym do podkowy z dwoma skrzydłami po bokach elewacji frontowej, obejmującymi otwarty dziedziniec arkadowy. Skrzydło główne północne z krużgankami jest trójkondygnacyjne, pozostałe dwa dwukondygnacyjne. Skrzydło zachodnie jest nieco dłuższe. W skrzydle wschodnim i zachodnim w dolnych partiach muru widoczne są wątki murów o gotyckim układzie cegieł, w partiach górnych zaś z okresu budowy renesansowej. W pomieszczeniach przyziemia częściowo zachowały się sklepienia kolebkowe z lunetami. W jednym z pomieszczeń skrzydła zachodniego widać pilastrów podziały ścian ze śladami skromnej dekoracji stiukowej z II połowy XVII w. W zewnętrznej elewacji skrzydła wschodniego pozostały cztery

Plan Odnowy Miejscowości Tworków

okna w obramieniach kamiennych sfazowanych, otoczone resztkami dekoracji graffitiowej o motywach roślinnych z II połowy XVI w.

Dzieje zamku sięgają średniowiecza. Prawdopodobnie w miejscu obecnych ruin stała niegdyś średniowieczna warownia. Z XIV w. pochodzą też najstarsze fragmenty zamku wybudowanego w stylu gotyckim

Kres świetności zamku położył pożar, który wybuchł w nocy z 8 na 9 stycznia 1931 r. Ogień strawił cały budynek łącznie z wieżą zegarową. Mimo, że w oficjalnych dokumentach stwierdzono, że przyczyna ognia była nieznana, istnieją przypuszczenia o celowym podpaleniu zamku w celu uzyskania odszkodowania. To ostatnie było zresztą mizerne. Za zamek wart pół miliona marek wysądzono zaledwie 100 tys. (roczny podatek od zamku jako luksusu wynosił wówczas 3 tys. marek).

Podczas trwających 3 tygodnie działań wojennych w marcu 1945 r. zamek został ponownie spalony. Do naszych czasów dotrwał jako ruina.

Na mocy uchwały Rady Gminy Krzyżanowice z dnia 26 czerwca 2003 r. zamek został przejęty na własność gminy Krzyżanowice od Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa w Opolu. W 2005 r. teren wokół ruin został uporządkowany poprzez wywóz gruzu oraz wycięcie samosiejek drzew i krzewów. Obecnie można zobaczyć odsłonięte wypalone mury, resztki wieży oraz renesansowe portale. Pod ruinami zamku odbywają się festyny letnie oraz koncerty.

Kościół parafialny pod wezwaniem świętych apostołów Piotra i Pawła

Obecny kościół wybudowano w latach 1691-1694 w miejscu wcześniejszego, drewnianego kościołka, który spłonął doszczętnie w 1676r. Nową świątynię konsekrował w 1697r. biskup wrocławski Johann Brunetti. Bogaty, barokowy wystrój wnętrza świątynia otrzymała w 1738r. Ołtarz główny z bramkami po bokach posiada wyszukaną dekorację snycerską. W jego centralnej części znajduje się obraz "Przekazanie Kluczy św. Piotrowi", a wyżej pochodzący z przełomu XVII i XVIII w. obraz "Nakarmienia Rzesz". W górnej części ołtarz zdobią postaci aniołków. W kościele są ponadto 3 późnobarokowe ołtarze boczne, ambona i bogato dekorowana loża kolatorska z końca XVII w. W bocznej nawie z lewej strony kościoła znajduje się krypta - miejsce pochówku zmarłych z rodziny Reisswitz, dawnych właścicieli Tworkowa. Przez szybę można zobaczyć znalezione w krypcie trumny. Uwagę zwraca przewaga małych trumienek dzieci. Zmarli chowani byli w podwójnych trumnach - drewnianej i zewnętrznej miedzianej. Te zewnętrzne pokrywane były napisami charakteryzującymi zmarłego, cytataми z Pisma Świętego, a także ornamentyką roślinną. W grudniu 1995r. podczas prac badawczych prowadzonych przez uczonych z Katedry Mikrobiologii Akademii Rolniczej w Krakowie otwarto siedem polichromowanych trumien z XVII wieku. W prasie pojawił się wówczas tajemniczy wątek kłáwty z Tworkowa, który chorobę badaczy krypty wiązał z zawartością trumien. Sprawa utraciła swój początkowo sensacyjny charakter, kiedy okazało się, że badacze zarazili się zwykłą grypą. Na cmentarzu wokół kościoła można odszukać wiele zabytkowych nagrobków.

Plan Odnowy Miejscowości Tworków

Naprzeciw głównego wejścia do kościoła wyróżnia się grób proboszcza tworkowskiego - dr Augustyna Weltzla (1817-1879). To znana postać nie tylko w parafialnej miejscowości. Zasłynął on jako autor opracowań historycznych dotyczących Opolszczyzny, Raciborszczyzny i Ziemi Hulczyńskiej.

Remiza OSP

18 grudnia 1910 r. chętni obywatele Tworkowa założyli Ochotniczą Straż Pożarną, której działalność została zarejestrowana 13 listopada 1911 roku. 7 lat później w 1919 roku OSP Tworków liczyła sobie już 50 członków, a 150 wspierających. W 1945 r. wskutek działań wojennych została rozbita remiza Ochotniczej Straży Pożarnej, znajdująca się od 1910 r. w majątku hrabiego von Saurma - Jeltsch. Rok później, czyli w 1951 r., OSP Tworków liczyła o wiele

więcej członków niż w latach poprzednich. Urządzono również więcej zabaw tanecznych i festynów. Wówczas OSP znajdowała się u Józefa Drobny na ul. Raciborskiej. W 2000 r., po rezygnacji prezesa i naczelnika, wybrano nowego prezesa Marcina Kwaśnicę oraz naczelnika, którym został Krystian Jobczyk.

W 2001 roku nasza jednostka została włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego, co oznacza, że możemy zostać zadysponowani w dowolne miejsce w Polsce. Wzrosły też wymagania stawiane naszej jednostce przez Państwową Straż Pożarną. Jednak dzięki dotacjom z MSW nasza straż jest coraz lepiej wyposażona i wyszkolona.

W czasie działania tego zarządu jednostka systematycznie wzbogacała się w nowoczesny sprzęt i umundurowanie bojowe, potrzebne do działań ratowniczo -gaśniczych. Dzięki zaangażowaniu członków OSP zaadoptowano dla potrzeb straży otrzymany samochód ŻUK i jednostka podniosła kategorię na S-2. Remontowano też sukcesywnie budynek remizy, w którym wymieniono okna, drzwi wejściowe posadzki, podest wieży, założono alarm przeciwwłamaniowy oraz wykonano inne prace.

Przedszkole

Nadzór pedagogiczny prowadzony jest przez Śląskie Kuratorium Oświaty w Katowicach, Delegatura w Rybniku. Przedszkole czynne jest od poniedziałku do piątku 7.00 – 15.30

W roku szkolnym 2009/2010 uczęszcza 60 dzieci. Przedszkole w Tworkowie pełni funkcje opiekuńczą, wychowawczą i kształcącą dla dzieci w wieku 3,4,5,6 lat w oparciu o nową podstawę programową z dnia 23.XII 2008r.(Dz.U.z dnia 15 I 2009r. Nr

4.poz17). Codziennie we wszystkich grupach pod kierunkiem wykwalifikowanych nauczycieli odbywają się zajęcia dydaktyczne. Dodatkowo dla dzieci 6 – letnich prowadzona jest religia. Wszystkie dzieci mają możliwość nauki j. niemieckiego. Dla chętnych przedszkolaków prowadzone są zajęcia gimnastyki korekcyjnej. Dzieci z wadami wymowy są pod opieką specjalisty, który systematycznie prowadzi terapię logopedyczną. Przedszkole to miejsce

Plan Odnowy Miejscowości Tworków

zabawy i nauki. Dzieci chętnie uczestniczą we wszystkich formach działalności dydaktyczno – wychowawczej i zabawowej: zabawach ruchowych, tematycznych, dydaktycznych, ramowych.

Basen

Basen (niecka główna: wymiary: 52m x 20m, głębokość niecki od 0,80 m do 1,90m) umiejscowiony jest w bardzo atrakcyjnym miejscu w parku w Tworkowie, w sąsiedztwie stawu wędkarskiego oraz malowniczych ruin zamku. Czynny w sezonie codziennie od 10.00 do 18.00. Nad bezpieczeństwem korzystających z basenu czuwają ratownicy. Na basenie prowadzona jest corocznie bezpłatna nauka pływania. Na obiekcie

znajduje się m. in. brodzik dla najmłodszych, boisko do plażowej piłki siatkowej, dobrze zaopatrzony kiosk gastronomiczny, toalety, punkt pierwszej pomocy oraz przebieralnie.

Orlik 2012

Przy zespole Szkół Ogólnokształcących w Tworkowie mieści się kompleks boisk wybudowanych w ramach programu Moje boisko - Orlik 2012. Program Orlik 2012 zakłada budowę ogólnodostępnych, bezpłatnych i bezpiecznych kompleksów boisk sportowych, aby popularyzować aktywny styl życia, uprawianie sportów i wspólne, rodzinne spędzanie wolnego czasu.

Młyn

Jednym z najstarszych zabytków technicznych Tworkowa jest drewniany młyn, który powstał w 1703 roku. Napędzało go koło wodne. Maszyna pracowała praktycznie bez przerwy aż do czasów nam współczesnych. Przez 300 lat jego istnienia wiele mechanizmów się zmieniło w konstrukcji maszyny. Jednak wszystkie myśli techniczne zawarte w owym młynie spowodowały, że znalazł się on na szlaku śląskich zabytków techniki.

W 1703 r. istniał tu drewniany młyn wodny napędzany kołem wodnym o średnicy 2,9 m. W 1914 r. stary młyn rozebrano i wzniesiono murowany z napędem turbinowym o mocy 4,5 KM. W 1927 r. zamontowano silnik spalinowy firmy Deutz z Köln o mocy 9 KM. W roku 1948 młyn otrzymał napęd elektryczny o mocy 7,5 KW. Obecna wydajność młyna wynosi 3 tony na dobę. Od 10 pokoleń młyn jest tradycyjnym zakładem rodzinnym świadczącym usługi dla ludności. Na potrzeby zwiedzających odbywa się pokaz pracy młyna, uruchomienie koła

Plan Odnowy Miejscowości Tworków

młyńskiego o napędzie wodnym. Istnieje możliwość zorganizowania wypoczynku: staw wodny, pole biwakowe, grill.

Wyciąg narciarski

Na "Urbanku", najwyższym wzniesieniu w gminie Krzyżanowice, liczącym 240 m n.p.m., otwarto Wyciąg liczy 120 metrów, a górką doskonale nadaje się do nauki jazdy na nartach. Co więcej, można szusować tu nawet po zmroku, bo stok jest oświetlony! Wyciąg narciarski pracuje w sezonie 7 dni w tygodniu. Można wypożyczyć tam narty.

Kaplica św. Urbana

Na obrzeżach Tworkowa znajduje się jeszcze jeden kościół - pod wezwaniem św. Urbana, tzw. Urbanek. Obecna murowana świątynia powstała pod koniec XVIII wieku w miejsce wcześniejszej, szesnastowiecznej, drewnianej świątyni. Jest to pątnicze miejsce. Urbanek stoi w szczerym polu. Uroczystości odbywają się tam tylko 2 razy do roku. Z „polną świątynią” wiąże się wiele legend. Jedna z nich mówi o istnieniu podziemnych tuneli, które

biegną od „piwnicy lodowej” tworkowskiego zamku, aż po Urbanek (odległość 2 km), w którego pobliżu znajduje się ogromny głaz. Owy kamień podobno barykaduje wejście do tunelu pełnego skarbów, jednak z każdą próbą jego odsłonięcia zapada się on coraz głębiej. Czyżby zamkowy tunel istniał naprawdę?

Kapliczka p.w. św. Urbana - położona w polu, w odległości około 2 km na zachód od Tworkowa. Została wzniesiona w 1779 roku w miejscu poprzedniej kapliczki, uszkodzonej w 1687 roku. Jest to obiekt zbudowany w stylu późnobarokowym, do którego w 1869 roku dobudowano wieżyczkę. Wewnątrz znajduje się rokokowy ołtarz ze współczesnym obrazem przedstawiającym św. Urbana, widok wsi i postacie fundatorów. Ambona pochodzi z końca XVIII wieku i jest połączona emporą łóży kolatorskiej.

Rybacówka

Jest własnością Terenowego Koła Wędkarskiego. Została wybudowana z własnych środków finansowych przez członków koła. Koło liczy obecnie 305 członków. Gospodaruje na powierzchni 95 ha stawów pożywowych położonych w miejscowościach: Tworków, Krzyżanowice i Roszków. Opiekuje się także zbiornikiem wodnym Trzeciok usytuowanym przy parku w Tworkowie oraz Wokół stawów pożywowych sukcesywnie prowadzona jest akcja nasadzania drzew i krzewów w celu poprawienia ich estetyki. Biorą w niej udział przede

Plan Odnowy Miejscowości Tworków

wszystkim amatorzy wędkowania. Koło co roku organizuje zawody wędkarskie, spotkania emerytów - wędkarzy oraz kursy społecznej straży rybackiej. Do innych stałych imprez organizowanych przez członków koła należą: zawody o Puchar Wójta Gminy oraz zawody rozgrywane z okazji Dnia Dziecka - uczestniczą w nich licznie najmłodsi i nieco starsi miłośnicy wędkowania.

Centrum Sportu, Turystyki, Wypoczynku i Rekreacji

Mieści się na terenie boiska sportowego. Budynek powstał w 2007 roku. Służy jako miejsce spotkań, wypoczynku, ćwiczeń i rekreacji przez cały rok kalendarzowy. Funkcjonuje tu też Centrum Kształcenia na Odległość na Wsiach w celu ułatwienia uzyskiwania i uzupełniania wiedzy ogólnej, umiejętności oraz kwalifikacji zawodowych w formach pozaszkolnych. CKONW zostało wyposażone w sprzęt komputerowy wraz z oprogramowaniem i dostęp do Internetu.

Centrum kultury

Centrum Kultury w Tworkowie, na co dzień współpracuje z organizacjami społecznymi gminy takimi jak DFK, LKS, KGW, Straż Pożarna, Koło Emerytów oraz ze szkołami i przedszkolami - współpraca ta układa się bardzo dobrze i jest wszechstronna. W ramach tej współpracy Centrum Kultury bezpłatnie udostępnia swoje pomieszczenia organizacjom społecznym (DFK, PZERiI) na różnego rodzaju niedochodowe spotkania, przeglądy, zabawy itp. Zajęcia w świetlicy prowadzone są poprzez zorganizowane formy pracy tj. zajęcia plastyczne, tenis stołowy, kółko techniczne, zajęcia ogólne (luźne). Do stałych zajęć należą: kółko plastyczne (trzy grupy), zajęcia muzyczne, gry i zabawy dla dzieci, tenis stołowy. Zajęcia prowadzone są samodzielnie bez zatrudnianego dodatkowo instruktora. Przy organizacji imprez ogólnogminnych, które odbywają się w Centrum Kultury, świetlica współpracuje z innymi placówkami m.in.: Przedszkolem w Tworkowie, ZSO w Tworkowie, Regionalnym Ośrodkiem Kultury w Bielsku Białej, Biblioteką w Tworkowie. Corocznie w okresie ferii letnich i zimowych placówka organizuje zajęcia dla dzieci szkolnych.

Głaz narzutowy

Na wzgórzu wokół kościółka św. Urbana rosną wyniosłe lipy drobnolistne, zaś poniżej na stoku wzgórza stoi w lesie „Głaz narzutowy”. Podobne głazy znaleziono w Bojanowie w piaskowni Popelli (42,50 tony) oraz przy budowie szkoły w Raciborzu-Ocicach (30 ton). Pierwszy głaz aktualnie znajduje się na Placu Wolności w Raciborzu zaś drugi stanowi cokół pod figurę Panny Marii przy kościele św. Józefa. Najprawdopodobniej „Głaz Narzutowy” znajdujący się na „Urbanku” tak jak inne kamienie znalezione w naszym powiecie jest z gruboziarnistego czerwonego granitu z domieszkami czerwonego i białego skalenia, szarego kwarcu i czarnej złoto mieniącej się miki.

Plan Odnowy Miejscowości Tworków

Zasoby przyrodnicze

Park

Na terenie wsi Tworków oraz w jej obrębie występują liczne pomniki przyrody, na które składają się pojedyncze drzewostany jak i całe zespoły stanowiące park wraz z aleją zamkową obejmująca ponad 300 okazów topoli czarnych, lip drobnolistnych i szerokolistnych, kasztanowców buków czerwonych i dębów szypułkowych. Na ul. Parkowej znajdują się dwa dęby szypułkowe uznane za pomniki przyrody w latach siedemdziesiątych XX wieku.

Hroza

Aleja dębów szypułkowych biegnąca z Tworkowa od ulicy Młyńskiej do Bieńkowic. Tutaj również znajduje się dąb szypułkowy uznany za pomnik przyrody. Swoisty urok ma również zespół dębów rosnących przy drodze prowadzącej do stacji kolejowej w Tworkowie.

Lasy

Las koło Tworkowa to niewielki około 170 ha, lecz dobrze zachowany i cenny przyrodniczo fragment lasów grądowych i łęgowych leżący w pobliżu wsi Ligota Tworkowska. Obszar ten został zgłoszony przez organizacje pozarządowe do europejskiej sieci Natura 2000. Są to dobrze zachowane i cenne przyrodniczo drzewostany z licznymi fragmentami starodrzewi. Las stanowi jeden z kluczowych obszarów dla zachowania ciągłości korytarza ekologicznego Odry. Na terenie tym stwierdzono występowanie 6 rodzajów siedlisk ważnych z europejskiego punktu widzenia, które zajmują prawie całą powierzchnię ostoi (96%). Dominują tu grąd środkowoeuropejski (41%) oraz wielogatunkowe lasy łęgowe (38%). Część terenu pokrywają również priorytetowe lasy łęgowe i nadrzeczne zarośla wierzbowe. Las jest miejscem występowania 6 gatunków ptaków ważnych dla ochrony europejskiej przyrody m.in. derkacza, dzięcioła zielono siwego i dzięcioła średniego. Na terenie lasu stwierdzono również stanowiska 2 gatunków roślin z Polskiej Czerwonej Księgi. Są to bardzo rzadkie storczyki - kruszczyk siny i kruszczyk połabski.

Osoby powiązane z Tworkowem

Błogosławiony Emil Szramek (ur. w Tworkowie k. Raciborza 29 września 1887, zm. 13 stycznia 1942), śląski duchowny katolicki.

Szramek urodził się jako syn chałupnika Augusta i Józefy z domu Kandziora. Szkołę elementarną ukończył w Tworkowie, gimnazjum w Raciborzu, studia teologiczne na wydziale teologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego (1907-1910). 22 czerwca 1911 roku z rąk kardynała Georga Koppa przyjął święcenia kapłańskie. Pierwszymi placówkami duszpasterskimi były: Miechowice k. Bytomia 1911-1912 oraz Tychy 1912-1916, gdzie pracował u boku ks. Jana Kapicy. Praca u znanego polityka, ale i wybitnego duszpasterza, zaważyła na jego poglądach politycznych i społecznych. W Tychach ukończył pracę nad doktoratem, który napisał pod kierunkiem Josepha Jungnitza (*Das Kollegiatsstift Pfarrkirche zum heiligen Kreuz in Oppeln*, Oppeln 1916). W latach 1916 - 1923 pracował na placówkach w Zaborzu i Mikołowie. Od 1918 związał się z towarzystwem kulturalno-oświatowym pod

Plan Odnowy Miejscowości Tworków

nazwą Towarzystwo Oświaty im. św. Jacka, którego był jednym ze współzałożycieli i zarazem redaktorem organu prasowego *Głosy znad Odry* (1918-1924). Po utworzeniu Administracji Apostolskiej dla Śląska Górnego (1922) został przez ks. A. Hlonda powołany na stanowisko kanclerza kurii Administracji Apostolskiej. Po utworzeniu diecezji wszedł w skład kapituły katedralnej a od 1927 roku, z polecenia bpa A. Lisieckiego, zajmował się organizacją budowy katedry. W kurii katowickiej pełnił także funkcję egzaminatora prosynodalnego, członka Consilium Vigilantiae i diecezjalnej komisji konserwatorskiej. W 1926 r. papież Pius XI powierzył ks. Szramkowi parafię Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Katowicach. Styl duszpasterstwa uprawianego przez ks. Emila Szramka cechowała otwartość i tolerancja, zwłaszcza, jeśli chodzi o kwestie narodowościowe. Jako jeden z pierwszych naukowców na Śląsku zaczął głosić tezę o potrzebie większego otwarcia na kontakty między historykami polskimi i niemieckimi. Był daleki od nacjonalizmu, a tym bardziej od wszelkich przejawów szowinizmu. W 1927 roku został wybrany prezesem Towarzystwa Przyjaciół Nauk na Śląsku. Równocześnie redagował Roczniki Towarzystwa Przyjaciół Nauk na Śląsku. Był jednym z inicjatorów założenia w Katowicach Biblioteki Śląskiej, sam będąc znanym bibliofilem i koneserem sztuki. Pisał dużo, interesowała go zwłaszcza biografistyka. Wiele miejsca w swoich badaniach poświęcał także folklorystyce i badaniom nad Śląskiem jako pograniczem kulturowym. Owocem wieloletniej pracy stała się książka, która po dzień dzisiejszy nie straciła na aktualności: *Śląsk jako problem socjologiczny*, [Katowice 1934]. W przededniu wybuchu wojny sporządził testament, w którym wszystko co posiadał rozdał. Nie opuścił parafii, a od decyzji władz okupacyjnych o wygnaniu odwołał się do najwyższych władz III Rzeszy. Został aresztowany 8 kwietnia 1940 r. Przebywał w obozach koncentracyjnych Dachau, Gusen, Mauthausen i ponownie od 8 grudnia 1940 roku w Dachau. W obozie ks. Szramek stał się niekwestionowanym przywódcą księży śląskich. Podnosił więźniów na duchu, głosił kazania, w których dawał wyraz nadziei na odrodzenie Polski. Wobec prześladowców zachowywał się z godnością i spokojem. Jak wspominają współwięźniowie miał niezłomny charakter i siłę ducha. Życie zakończył w wielkim cierpieniu i poniżeniu 13 stycznia 1942 roku 13 czerwca 1999 roku papież Jan Paweł II wśród 108 Męczenników II wojny światowej ogłosił go błogosławionym.

Ksiądz Augustyn Weltzel

Największy dziejopisarz Górnego Śląska XIX wieku, zwany "górnos Śląskim Tacytem" (ok.55-120 - wybitny historyk rzymski). Urodził się 9 kwietnia 1817 roku w Jelczu, w parafii Miłoszyce. Był synem gajowego Karola i Zuzanny Marii z domu Adam. Ukończył miejscową szkołę elementarną a następnie Gimnazjum św. Macieja we Wrocławiu. W latach 1830-1838 studiował teologię na Uniwersytecie Wrocławskim, a 8 maja 1848 roku przyjął święcenia kapłańskie z rąk biskupa pomocniczego Daniela Latuska w kościele kolegiackim św. Idziego we Wrocławiu. Przez następne 14 lat był wikariuszem w Szczecinie. Już wtedy wykazywał zainteresowanie dziejami kościelnymi Pomorza Zachodniego. W roku 1857 otrzymał parafię Tworków w archidiecezji raciborskiej, którą prowadził przez 40 lat. Efektem jego badań historycznych nad dziejami Górnego Śląska był zdumiewający dorobek naukowy. Zaliczyć należy do niego, napisane po niemiecku, monografie następujących miast : Raciborza, Koźła, Prudnika, Dobrodzienia, Żor, licznych parafii i klasztoru w Jemielnicy. Jego najwartościowszą naukowo książką jest "Historia Archidiecezji Raciborskiej" (1885, 1896). Publikował także na łamach prasy kościelnej. W języku polskim napisał historię rodu Gaszynów i biografię świętobliwej Eufemii - Ofki Piastówny (1877). W sumie był

Plan Odnowy Miejscowości Tworków

autorem 20 książek i około stu rozpraw, szkiców i artykułów. Zyskał uznanie parafian, świata nauki, władzy. W latach 1863-1866 był posłem do parlamentu Rzeszy, rząd pruski odznaczył go Orderem Czarnego Orła V klasy (1866), władze kościelne nadały mu godność radcy duchownego (1868), a Uniwersytet Wrocławski tytuł doktora honoris causa (1889). Doczekał jubileuszu 50 - lecia kapłaństwa. Zmarł 4 listopada 1897 roku i pochowany został naprzeciw głównego wejścia do swojego kościoła parafialnego. Ksiądz **Weltzel** nie mógł ominąć w swoich pracach badawczych również tematu jankowickiego. Zawdzięczamy mu dwie relacje: pierwsza pochodzi z pisma "Schlesisches Kirchenblatt" (1875) i dotyczy śmierci księdza Walentego w Studzience oraz pochówku serca hrabiego Oppersdorffa w jankowickim kościele, drugą możemy znaleźć w "Historii miasta Żory na Górnym Śląsku" (1888), w której autor relacjonuje jankowicki motyw wojen husyckich z roku 1433. Ksiądz **Augustyn Weltzel**, "miłował i cenił lud i jego język ojczysty. Używał go zresztą prawie wyłącznie przez ponad 40 lat swojego pasterzowania" (wspomnienia ks. Gregora). "Był kapłanem niepozornym, subtelnie zbudowanym, człowiekiem z wielkim, życzliwym sercem, potężnym głosem, skrętnie piszącą dłonią i niezawodną pamięcią" (mowa pogrzebowa ks. prałata Schaffera). Niestety, polska pamięć historyczna, z różnych powodów, wykluczyła na długie lata księdza Weltzla z panteonu wybitnych Ślązaków. Dzisiaj "górnos Śląski Tacyt" powrócił na należne mu miejsce.

4. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości oraz szanse i zagrożenia

SIŁY

1. Duża spójność społeczności lokalnej objawiająca się silnymi więziami rodzinnymi, sąsiedzkimi i podejmowaniem działań samopomocowych.
2. Wysoki poziom odpowiedzialności za współmieszkańców objawiający się chętnym i spontanicznym udziałem w akcjach charytatywnych.
3. Wysoka aktywność, determinacja i zainteresowanie podejmowaniem działań społecznych i kulturalnych dużej części mieszkańców.
4. Funkcjonowanie licznych organizacji obywatelskich o charakterze społeczno-kulturalnym organizujących działalność mieszkańców miejscowości (m. in. KGW, klub sportowy).
5. Aktywna działalność Kościoła, kultury i pomocy społecznej (Caritas, rada parafialna).
6. Organizacja wielu tradycyjnych imprez i form spotkań (w tym dożynki, wydarzenia religijne).
7. Dobra znajomość przez mieszkańców gwary śląskiej.
8. Siła kapitału ludzkiego, na którą składają się:
 - śląski etos pracy,
 - kwalifikacje i doświadczenia zawodowe wyniesione z pracy w przemyśle,
 - rosnąca intensywność w dążeniu mieszkańców do podwyższania wykształcenia, co w przyszłości może zaowocować podwyższeniem atrakcyjności lokalnego rynku pracy dla inwestorów.
9. Ciekawe przekazy, podania, legendy oraz działalność nieformalnych kronikarzy dbających o zachowanie wiedzy o swojej miejscowości.
10. Zachowana spuścizna materialna związana z historią sławnych postaci związanych z miejscowością (J. von Eichendorff, Ks. Weltzel, ksiądz E. Szramek)
11. Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców miejscowości i wzrastające zainteresowanie podejmowaniem własnej działalności gospodarczej.
12. Widoczne przekształcenia struktury gospodarki spowodowane przez rozwój małych przedsiębiorstw.
13. Otwartość kulturowa mieszkańców wynikająca z historii miejscowości, przygranicznego położenia i powiązań rodzinnych z krajami Unii Europejskiej.
14. Napływ pieniędzy i doświadczeń mieszkańców pracujących za granicą.
15. Korzystna lokalizacja miejscowości:
 - usytuowanie miejscowości w strefie przygranicznej,
 - usytuowanie na ważnych szlakach komunikacyjnych,

Plan Odnowy Miejscowości Tworków

16. Dobre warunki dla rozwoju produkcji rolnej:

- wysoka kultura rolna i zainteresowanie nowoczesnymi sposobami produkcji rolnej,
- dobre warunki dla rozwoju upraw ekologicznych,
- rozwinęte tradycje drobnej wytwórczości i przetwórstwa rolno-spożywczego stwarzające szanse na podwyższanie stopnia przetworzenia produktów rolnych,
- korzystne warunki klimatyczne, dobre klasy bonitacyjne gleb, różnorodność gleb charakterystyczna dla dorzecza górnej Odry, stwarzająca duże możliwości dywersyfikacji upraw.

17. Korzystne warunki dla rozwoju rekreacji i turystyki:

- bliskość aglomeracji skupiających ponad czteromilionowy potencjał ludzki: aglomeracja rybnicka, ostrawska, miasta Górnośląskiego Związku Metropolitalnego,
- liczne zabytki i miejsca o unikatowych walorach kulturalnych i przyrodniczych atrakcyjnie turystycznie,
- gospodarstwa rolne predestynowane do rozwoju funkcji agroturystycznych,
- liczne akweny o znaczeniu rekreacyjnym (sporty wodne, wędkarstwo)
- rozwinięty system ścieżek rowerowych,

18. Korzystne warunki inwestycyjne związane z:

- dobrym położeniem komunikacyjnym,
- łatwiejszym pozyskiwaniem terenów inwestycyjnych niż na znajdujących się w bliskim sąsiedztwie obszarach zurbanizowanych,
- wysoką kulturą pracy,
- miejscowe występowanie surowców mineralnych o przemysłowym znaczeniu: kruszywa, żwiry.

19. Dobre warunki środowiskowe dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego.

20. Zabytki architektury sakralnej: kościoły, kapliczki, krzyże przydrożne.

SŁABOŚCI

1. Niekorzystne zmiany demograficzne:

- odpływ młodej siły roboczej,
- spadek dynamiki demograficznej i starzenie się społeczeństwa.

2. Dekapitalizacja majątku gospodarstw rolnych i sprzętu rolniczego.

3. Brak silnych organizacji reprezentujących interesy lokalnego rolnictwa.

4. Kompetencje administracji lokalnej odbiegające od potrzeb i oczekiwań przedsiębiorców i inwestorów.

Plan Odnowy Miejscowości Tworków

5. Luki w bazie turystycznej, szczególnie w zakresie bazy noclegowej i obsługi ruchu turystycznego.
6. Niewystarczający poziom promocji turystycznej i inwestycyjnej miejscowości.
7. Niewielka liczba spektakularnych projektów zrealizowanych dotychczas w miejscowości.
8. Odczuwalne niedostatki w rozwoju infrastruktury ochrony środowiska.
9. Ciągłe zbyt słaba świadomość społeczeństwa w dziedzinie ekologii.
10. nierozwiązany problem niskiej emisji.
11. Brak odpowiednich mechanizmów egzekwowania ładu i porządku.
12. Część obszaru położona na terenach zalewowych.
13. Potencjalny konflikt pomiędzy gospodarczym wykorzystaniem przyrodniczego potencjału obszaru (turystyka, eksploatacja minerałów, rolnictwo), a wymogami ekologii, wraz z niebezpieczeństwem zatracenia czystości, spokoju, ale także degradacji kultury lokalnej.
14. Brak realizowanych projektów unikatowych i innowacyjnych w miejscowości.

SZANSE

1. Utrzymująca się wysoka dynamika wzrostu gospodarczego w Polsce i wysoka atrakcyjność inwestycyjna Polski w UE.
2. Zwiększone zainteresowanie inwestorów z UE realizacją inwestycji w nowych krajach członkowskich.
3. Dobra opinia w krajach UE o polskiej żywności: produkty lepszej jakościowo, wytwarzane ekologicznie.
4. Możliwość korzystania z funduszy strukturalnych UE na rozwój obszarów wiejskich, w tym wsparcie w ramach programu Leader.
5. Wsparcie dla obszarów wiejskich możliwe do pozyskania w ramach Programu Odnowy Wsi.
6. Dostępność środków UE na rozwój produktów i marek lokalnych.
7. Możliwość pozyskania dotacji – dopłaty obszarowe dla rolników.
8. Rosnąca aktywność samorządów lokalnych w wymiarze międzynarodowym, w tym przygotowywanie i realizacja projektów z partnerami w innych krajach.
9. Położenie komunikacyjne województwa śląskiego na kluczowych trasach drogowych i kolejowych.
10. Realizacja kluczowych inwestycji komunikacyjnych poprawiających położenie komunikacyjne miejscowości– autostrada A1.

Plan Odnowy Miejscowości Tworków

11. Duże skupiska mieszkańców oraz przedsiębiorstw w sąsiednich aglomeracjach w Polsce i Czechach, stanowiące znaczny, a jednocześnie bliski przestrzennie, obecny i potencjalny rynek zbytu na szereg produktów i usług takich jak:
 - produkty rolne i spożywcze,
 - produkty i usługi turystyczne.
12. Przygraniczne położenie województwa śląskiego i zacieśniająca się współpraca z regionem morawsko-śląskim.
13. Możliwości wzmacniania kapitału ludzkiego obszaru związane z:
 - rozwojem edukacji – zwłaszcza na szczeblu średnim i wyższym – w kraju, województwie, a przede wszystkim w sąsiednim Raciborzu i Rybniku co skutkuje rozszerzeniem oferty, z której mogą skorzystać mieszkańcy obszaru,
 - napływem nowych mieszkańców zainteresowanych osiedlaniem się na terenach wiejskich.
14. Zmiana modelu spędzania wolnego czasu w części społeczeństwa: - intensywne wykorzystanie czasu wolnego, - aktywne formy rekreacji.
15. Wzmocnienie znaczenia i atrakcyjności lokalnej kultury, folkloru, interesujących odmienności historycznych dla osób odwiedzających.
16. Dynamiczny rozwój nowych form i typów turystyki zwiększający możliwości wykorzystywania lokalnych potencjałów.
17. Rozwijające się zainteresowanie usługami turystycznymi i rekreacyjnymi opartymi na wykorzystaniu walorów kulturowych i przyrodniczych.
18. Zmiany modelu konsumpcji, a wśród nich:
 - moda na zdrowy styl życia („zdrowa żywność”),
 - zanikanie różnic w modelu konsumpcji pomiędzy obszarami miejskimi i wiejskimi.
19. Wzrost znaczenia tradycyjnych technologii w wytwarzaniu produktów żywnościowych wyznaczany przez oczekiwania klienta.
20. Rozwój technik teleinformatycznych i zwiększająca się dostępność mieszkańców do sieci informatycznych.
21. Możliwość pozyskania wykwalifikowanych kadr odchodzących z restrukturyzowanych gałęzi przemysłu na obszarach aglomeracyjnych, oraz możliwości społecznej i gospodarczej aktywizacji mieszkańców obszaru przechodzących na wcześniejsze emerytury i cechujących się dobrymi kwalifikacjami i dobrym stanem zdrowia.

ZAGROŻENIA

1. Napływ wzorców cywilizacyjnych zaburzających system lokalnych wartości, dezintegrujący społeczność lokalną oraz duża podatność ludzi młodych na wpływy kultury globalnej.
2. Duży udział źródeł zewnętrznych w generowaniu zanieczyszczeń środowiska.
3. Brak jasnej i przejrzystej polityki rolnej rządu, marginalizacja problemów wsi w polityce państwa, brak długofalowych programów rozwoju dla obszarów wiejskich. Niestabilna polityka państwa: dynamiczne zmiany przepisów prawnych.
4. Konieczność sprostania rygorystycznym normom produkcji rolnej i produkcji żywności.
5. Zwiększające się możliwości wyjazdów zarobkowych skutkujące narastaniem zjawiska trwałej emigracji.
6. Rosnące tempo rozwoju technologii wymagające ponoszenia znaczących nakładów na rozwój produktów i usług oraz podtrzymywanie poziomu konkurencyjności oferty.
7. Wzrastająca konkurencja o pozyskanie zewnętrznych źródeł wsparcia.
8. Niepewna przyszłość przemysłu wydobywczego i związana z tym niepewność miejsc pracy – także dla mieszkańców miejscowości – oraz możliwy spadek popytu na produkty i usługi oferowane w miejscowości.
9. Nasilający się proces rozwarstwiania ekonomicznego pomiędzy obszarami miejskimi a wiejskimi.
10. Ograniczona dostępność do środków na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw.
11. Niedostateczna liczba dobrze przygotowanej kadry doradczej (niewielkie możliwości skorzystania z jej usług) w zakresie pozyskiwania środków z UE.
12. Rosnąca cena nośników energii.

5. Wizja rozwoju miejscowości – główne kierunki przemian

Diagnoza możliwości rozwojowych sołectwa powstała na podstawie wniosków i ustaleń z zebrań Rady Sołectkiej i mieszkańców Sołectwa Tworków poświęconych dyskusji nad Planem Odnowy Miejscowości. Mieszkańcy Sołectwa Tworków zwrócili uwagę na swoje atuty, silne strony, zauważając także słabości i zagrożenia.

Tworków – najpiękniejsza wieś województwa śląskiego

Rozwinięciem tak sformułowanej wizji są niżej wymienione, bardziej szczegółowe zapisy, mające jednocześnie charakter **głównych kierunków i priorytetów rozwoju** miejscowości.

Są to odpowiednio:

- ✓ Wysoki standard życia mieszkańców, przejawiający się bardzo dobrym stanem infrastruktury technicznej oraz wysoką estetyką centralnej przestrzeni publicznej,
- ✓ Wysoka jakość życia przejawiająca się m.in. bogatym harmonogramem wydarzeń społeczno-kulturalnych (na bazie posiadanych obiektów), dobrymi relacjami sąsiedzkimi,
- ✓ Rozwinięte możliwości zarobkowania, głównie w sektorze turystyki przygranicznej, gastronomii i drobnego handlu,
- ✓ Rozwinięta infrastruktura turystyczna, tj. sieć tras rowerowych wraz z infrastrukturą (parkingi, gastronomia, itp.) oraz różnorodne wykorzystanie rzeki Odry do celów turystycznych i tranzytowych.

Plan Odnowy Miejscowości Tworków

6. Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną w okresie co najmniej 7 lat od dnia przyjęcia planu odnowy miejscowości, w kolejności wynikającej z przyjętych priorytetów rozwoju miejscowości z podaniem szacunkowych kosztów ich realizacji

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	CELE PRZEDSIĘWZIĘCIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	ORIENTACYJNY KOSZT (ZŁ)	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
1	Udostępnienie wieży i wozowni w ruinach Zamku w Tworkowie	- Poprawa estetyki przestrzeni publicznej - Podniesienie świadomości historycznej mieszkańców - Poprawa wizerunku wsi - Rewitalizacja obiektu wpisanego do rejestru zabytków użytkowanego na cele publiczne	2010 - 2012	816.000	Budżet gminy, PROW 2007-2013, środki sołeckie
2	Zagospodarowanie terenu wokół historycznego źródła w Tworkowie	- Poprawa estetyki przestrzeni publicznej - Podniesienie świadomości historycznej mieszkańców - Poprawa wizerunku wsi	2010 (w trakcie realizacji)	25.000	Budżet Gminy, LGD, środki sołeckie, sponsorzy
3	Odbudowa pomnika poświęconego poległym w wojnie w 1870r	- Podniesienie świadomości historycznej mieszkańców - Oznaczenie miejsc historycznych - Poprawa estetyki przestrzeni publicznej w centrum wsi	2008 - 2010	18.000	środki sołeckie, Budżet Gminy, sponsorzy
4	Organizacja cyklicznej imprezy plenerowej – w gościnie u Św. Urbana	- Tworzenie możliwości do udziału w działalności kulturalnej - Zacieśnienie współpracy transgranicznej poprzez uczestnictwo w organizacji mieszkańców	2010 - 2017	10.000	Budżet Gminy, LGD, środki własne organizacji, sponsorzy

Plan Odnowy Miejscowości Tworków

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	CELE PRZEDSIĘWZIĘCIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	ORIENTACYJNY KOSZT (ZŁ)	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
		przygranicznych gmin czeskich Promocja rodzimej twórczości literackiej, muzycznej i wokalne			
5	Organizacja cyklicznej imprezy plenerowej – Maibaumfest	- Tworzenie możliwości do udziału w działalności kulturalnej - Aktywizacja i integracja mieszkańców i organizacji - Promocja rodzimej twórczości literackiej, muzycznej i wokalne	2010 - 2017	25.000	Budżet Gminy, środki własne organizacji DFK
6	Konkurs na produkt lokalny wsi	- Promocja wsi - Pobudzenie aktywności lokalnej mieszkańców i organizacji	2011 - 2012	10.000	Budżet Gminy, PROW, LGD
7	Rozbudowa elementów małej infrastruktury turystycznej	- Rozbudowa sieci tras pieszych i rowerowych - Oznaczenie miejsc historycznych - Stworzenie niewielkiej bazy noclegowej i gastronomicznej	2011 - 2013	60.000	Budżet Gminy, PROW, LGD
8	Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie wsi	- Poprawa stanu środowiska naturalnego, w szczególności zasobów wodnych - Poprawa standardu życia mieszkańców	2011 - 2017	12.000.000	Budżet Gminy, Regionalny Program Operacyjny, Fundusz Spójności
9	Prowadzenie wiejskiej strony internetowej	- Promocja wsi na zewnątrz - Zwiększenie przepływu informacji i poprawa jakości komunikacji - Stworzenie	2010-2017	3.500	Środki sołeckie

Plan Odnowy Miejscowości Tworków

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	CELE PRZEDSIĘWZIĘCIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	ORIENTACYJNY KOSZT (ZŁ)	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
		elektronicznej 'tablicy ogłoszeń' i wymiany poglądów			
10	Spotkania Bożonarodzeniowo-Noworoczne	▪ Pobudzenie aktywności lokalnej mieszkańców i organizacji ▪ Zachowanie dziedzictwa kulturowego	2010-2017	5.000	Środki DFK, środki budżetu Gminy, sponsorzy
11	Spotkanie rzemieślników	▪ Pobudzenie aktywności lokalnych przedsiębiorców	2010-2017	2.000	Środki własne DFK, sponsorzy
12	Festyn Młodzieżowy zorganizowany przez Tworkauer Eiche	• Promocja rodzimej twórczości literackiej, muzycznej i wokalne • Tworzenie możliwości do udziału w działalności kulturalnej	2010-2017	4.000	Środki własne DFK, sponsorzy
13	Uroczysty wieczór św. Marcina wraz z przemarszem ulicami Tworkowa i festyn przy DFK	▪ Zachowanie dziedzictwa kulturowego	2010-2017	3.000	Środki własne DFK, sponsorzy
14	Przebudowa drogi dojazdowej na Urbanek	▪ Zapewnienie mieszkańcom miejsca do wypoczynku, ▪ Poprawa wizerunku wsi ▪ Poprawa rozwiązań komunikacyjnych	2009-2010	2.400.000	Budżet gminy, Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych
15	Budowa i remont chodnika przy ul. Raciborskiej	▪ Poprawa rozwiązań komunikacyjnych ▪ Poprawa wizerunku wsi	2011	90.000	Budżet gminy, Starostwo powiatowe
16	Modernizacja basenu	▪ Dotarcie z produktami turystycznymi do potencjalnych	2013	1 500.000	Budżet gminy, inwestorzy prywatni

Plan Odnowy Miejscowości Tworków

L.P.	NAZWA PRZEDSIĘWZIĘCIA	CELE PRZEDSIĘWZIĘCIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	ORIENTACYJNY KOSZT (ZŁ)	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA
		odbiorców ▪ Uatrakcyjnienie oferty spędzania wolnego czasu ▪ Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy ▪ Utworzenie miejsc rekreacji weekendowej			

7. System wdrażania Planu Odnowy Miejscowości

Dalszy rozwój miejscowości Tworków wymagał będzie realizacji wielu przedsięwzięć i inicjatyw zarówno o charakterze materialnym/ inwestycyjnym, jak i w obszarze pozamaterialnym: w sferze tradycji, kultury, tożsamości lokalnej, integracji i więzi międzyludzkich. Opisane wyżej projekty i przedsięwzięcia aktywizujące społeczność lokalną nie mogą być traktowane sztywno, tj. zamykać wachlarza potencjalnych projektów, które będą realizowane w kolejnych latach. Dlatego w razie potrzeby niniejszy Plan będzie mógł podlegać zmianom i niezbędnym aktualizacjom do zmieniających się potrzeb.

Będzie to elementem systemu zarządzania wdrażaniem Planu Odnowy Miejscowości, który ma kluczowe znaczenie zarówno z punktu widzenia jego długofalowej realizacji, jak i utrzymania wysokiej dynamiki w całym procesie wdrażania. Plan ten, jak większość dokumentów strategicznych będzie narażony, bowiem na stopniowe wygasanie entuzjazmu, który towarzyszył w momencie jego powstawania i formułowania.

Najważniejszym elementem tego systemu będzie korelacja zapisów Planu z każdorocznymi budżetami Gminy oraz Wieloletnim Planem Inwestycyjnym Gminy, znajdująca wyraz w zadaniowym ujęciu przedsięwzięć Planu w zapisach budżetowych. Mieszkańcy Tworkowa jako osoby współodpowiedzialne za realizację Planu będą poszukiwali również innych, pozabudżetowych źródeł finansowania przewidzianych przedsięwzięć, jak również w miarę posiadanych możliwości będą zapewniali wkład własny do montażu finansowego, szczególnie w postaci własnej pracy, udostępniania maszyn, itp. Dużym wsparciem instytucjonalno-organizacyjnym w realizacji planu może okazać się nowoutworzona Lokalna Grupa Działania „Morawskie Wrota”, działająca m.in. na tym terenie.

8. Opis i charakterystyka obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjający nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na jego położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne

Ruiny zamku w Tworkowie są obszarem o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb, szczególnie kulturalnych, mieszkańców Tworkowa. Okolice zamku to miejsce spotkań, spacerów, festynów, a także wspomnień – szczególnie dla tych mieszkańców, których los rzucił poza granice Tworkowa, a nawet na obczyznę. Tworkowianie darzą to miejsce sentymentem i są dumni, że jest jedną z najważniejszych atrakcji kulturowych o nietuzinkowych wartościach historycznych na terenie gminy Krzyżanowice a nawet powiatu.

To miejsce charakterystyczne, szczególnie wieża górująca nad parkiem, która często pełni rolę azymutu – choćby dla rowerzystów czy pieszych. Teren położony jest na trasie rowerowej nr 9. Stąd niedaleko do parku, w którym znajduje się źródło z krystalicznie czystą wodą, basen, a dalej staw Trzeciok i piękna aleja Hroza. Często zaglądają tu nawet pacjenci, czekający w kolejce do lekarza w pobliskim ośrodku zdrowia, bo wtedy szybciej i przyjemniej upływa czas oczekiwania na przyjęcie do gabinetu.

Od chwili przejęcia ruin na własność przez Gminę Krzyżanowice (2004 r.) prowadzone są regularnie prace porządkowe i pielęgnacyjne zieleni parkowej. Trwają prace zabezpieczające i konserwatorskie a ich celem jest stabilizacja stanu technicznego bez zmiany wyglądu historycznego. Zamek, choć w stanie ruiny, jest bezsprzeczną atrakcją naszej miejscowości. Udostępnienie wieży i wozowni dla zwiedzających podniesie rangę tego zabytku i jednocześnie wzmocni rozpoznawalność samej Tworkowa i całej ziemi raciborskiej na szerszą skalę.

Już dziś zamek cieszy się dużym powodzeniem wśród mieszkańców, którzy z przyjemnością tu spacerują całymi rodzinami. Zyskał też uznanie turystów i miłośników lokalnej historii (i nie tylko), którzy przyjeżdżają tu by na własne oczy zobaczyć efekt jego dziejów, własnoręcznie „dotknąć” faktów sprzed lat. To także sztandarowy punkt wielu uroczystości weselnych, ponieważ nowożeńcy chętnie zamawiają u fotografa oryginalną ślubną sesję w plenerze, właśnie na tle ruin tworkowskiego zamku.

Tu organizowane są imprezy o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym – festyny, plenery malarskie, koncerty. To tradycyjne miejsce spotkań np. Rycerskiej Załogi Grodu Raciborskiego. To również cel wycieczek szkolnych, a także grup zorganizowanych spoza Raciborszczyzny, a nawet z Czech.

Obserwując, z jakim zainteresowaniem spotyka się ta część miejscowości, mieszkańcy Tworkowa widzą potrzebę przywrócenia temu miejscu dawnej świetności i funkcjonalności, chociażby w minimalnym zakresie, a więc poprzez umożliwienie zwiedzania ruin. Priorytetem jest udostępnienie do zwiedzania wieży i wozowni – najatrakcyjniejszych segmentów zamku.

9. Kluczowy projekt w Planie Odnowy Miejscowości "Udostępnienie wieży i wozowni w ruinach Zamku w Tworkowie"

Priorytetowym i kluczowym przedsięwzięciem z punktu widzenia przyszłej realizacji całego planu odnowy miejscowości, jest projekt...

Zakłada on przeprowadzenie prac zabezpieczających i konserwatorskich oraz robót budowlanych w celu udostępnienia zwiedzającym fragmentów ruin (w tym wieży zegarowej i byłej wozowni).

Odtworzenie tych elementów, nadając im cechy użyteczności publicznej, przywróci temu miejscu świetność i funkcjonalność. Uatrakcyjni też ten teren, jako miejsce spotkań – festynów, plenerów, koncertów czy po prostu spacerów. Realizacja tego zadania przełoży się na zwiększenie prestiżu gminy Krzyżanowice – obszaru bogatego kulturowo, w tym oferującego potencjalnemu turyście atrakcyjne, utrzymane z dbałością zabytki.

W wozowni zostanie wykonane zadaszanie. Powstanie dwupoziomowe otwarte pomieszczenie, które planuje się wykorzystywać na cele kulturalne, edukacyjne itp. (np. koncerty muzyczne, wieczory poezji, przedstawienia teatralne i kabaretowe). Zastosowanie stropu wzmocni także istniejący układ konstrukcyjny.

W części dotyczącej wieży zegarowej projekt zakłada wykonanie prac zabezpieczających i konserwatorskich, a więc m. in.: odgruzowanie, usunięcie roślinności, wykonanie częściowych wyburzeń w celu stabilnego związania uzupełnianych partii murów z istniejącymi fragmentami, uzupełnienie brakujących fragmentów murów i sklepień. Najważniejszym elementem będzie tu jednak wykonanie schodów i podestów wraz balustradami.

Udostępnienie części ruin zamku wszystkim zainteresowanym z pewnością przyczyni się do nawiązywania nowych kontaktów społecznych. Możliwość obejrzenia ruin od środka, i to dobrze zabezpieczonych, będzie nie lada gratką dla tych, którzy tu przychodzą i przyjeżdżają. Dodatkowo dzięki schodom (co będzie największą atrakcją), możliwe będzie spojrzenie na teren okółopałacowy z wyższej i szerszej perspektywy.

Realizacja zadania stworzy również ciekawą alternatywę dla lekcji historii – szczególnie tej lokalnej, które można odbywać w terenie, wśród autentycznych „reliktów przeszłości”. W otoczeniu ruin wystarczy uruchomić wyobraźnię i znaleźć się w zupełnie innym świecie... Tu naprawdę warto się zatrzymać.

Przygotowanie wieży i wozowni do zwiedzania podniesie walory estetyczno-wizualne tej części Tworkowa. Choć w sołectwie są jeszcze inne atrakcje (zabytkowy kościół z kryptami, młyn, kościółek św. Urbana) to ruiny, jako kompleks, mają szansę stać się wizytówką miejscowości – taką prawdziwą, bez... kompleksów.

10. Wykorzystane materiały

1. Anna Bindacz: Krzyżanowice – Tworków wczoraj i dziś
2. Oficjalna strona internetowa Gminy Krzyżanowice: www.krzyzanowice.pl
3. Oficjalna strona internetowa Sołectwa Tworków: www.tworkow.pl
4. Strategia Rozwoju Gminy Krzyżanowice do roku 2015
5. Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Krzyżanowice na lata 2007-2013
6. Folder promocyjny, Historia i teraźniejszość partnerskich przygranicznych gmin Hať, Píšť, Šilheřovice, Krzyżanowice
7. Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2009-2015 Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Morawskie Wrota”